

ליכן פלנוס Lichen planus

ליכן פלנוס היא מחלה כרונית הפוגעת בעור ובריריות, במיוחד במערכת המין ובחלל הפה. המחלה שכיחה יותר אצל נשים לאחר גיל המעבר.

הסיבה להופעת ליכן פלנוס אינה ידועה. ההנחה הרווחת היא שמדובר במחלה אוטו-אימונית, מצב בו הגוף מייצר תגובה חיסונית נגד מרכיבים שונים בו עצמו.

ליכן פלנוס מופיעה בעיקר בעור הפות, בתוך הנרתיק, בחלל הפה ולעתים אף בוושט. המחלה יכולה להופיע גם באיזורי עור אחרים. הסימפטומים השכיחים הם כאב, תחושת שריפה או בערה, גרד, כאב בקיום יחסים, כאב במתן שתן ודימום לאחר קיום יחסים. נגעים בפה עלולים להתבטא בכאב או צריבה בזמן לעיסה, או קושי בבליעה. עוד יתכנו הפרשה נרתיקית דלקתית, אודם מקומי, כיבים שטחיים (ארוזיות) באיזור הפות. במחלה מתקדמת יתכנו שינויים מבניים עם הקטנה הדרגתית של השפתיים הקטנות לעתים עד כדי העלמותן, הופעת הדבקויות בקפלי העור שסביב הדגדגן שיוצרת לעתים את הרושם המוטעה שהוא נעלם (למעשה הוא חבוי תחת העור ולא נפגע), ועד היצרות של הנרתיק.

הטיפול בליכן פלנוס באיזור הפות והנרתיק כולל שימוש בסטרואידים מקומיים, אם במשחה עורית, או לתוך הנרתיק. המשך הטיפול נקבע בהתאם לתגובה לטיפול – ירידה במינון הסטרואידים אם יש שיפור, ומנגד מעבר לסטרואידים בכדורים או החלפה לתרופות אחרות במידה ואין תגובה טובה לטיפול או הופעת החמרה. טיפול ניתוחי יכול לעזור במקרים של היצרות הנרתיק או חסימת מוצר צינורית השתן, אולם יש לשלבו עם טיפול תרופתי על מנת שלא תהיה חזרה למצב הקודם עם הזמן.

ליכן פלנוס היא מחלה כרונית, כלומר מחלה "קבועה" שלא חולפת, אך אפשר להגיע לשיפור בסימפטומים ומניעת החמרה באמצעות טיפול מתאים – בדומה לסכרת או יתר לחץ דם. המשמעות היא שיש להקפיד על טיפול קבוע, לעתים תוך צורך בהתאמה ושינויים בטיפול.

ליכן פלנוס מעלה מעט את הסיכון לחלות בסרטן העור באיזור הנפגע מהמחלה, בשיעור לא ידוע. משום כך חשוב להקפיד על מעקב מסודר. הביקורות התקופתיות מאפשרות לא רק מעקב אחר הצלחת הטיפול, אלא גם אבחון וטיפול מוקדמים בנגעים טרום סרטניים.